

III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

474. PLENARNO ZASEDANJE 21. IN 22. SEPTEMBRA 2011

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropa, prva svetovna turistična destinacija – nov okvir evropske turistične politike

(COM(2010) 352 konč.)

(2011/C 376/08)

Poročevalec: **g. GKOFAS**

Komisija je 30. junija 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropa, prva svetovna turistična destinacija – nov okvir evropske turistične politike

COM(2010) 352 konč.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 30. avgusta 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 474. plenarnem zasedanju 21. in 22. septembra 2011 (seja z dne 21. septembra) s 121 glasovi za, 14 glasovi proti in 8 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor pozdravlja sporočilo Komisije o njenem predlogu Evropskemu parlamentu *Evropa, prva svetovna turistična destinacija – nov okvir evropske turistične politike*, in poudarja, da ima kljub nekaterim pomembnim pomanjkljivostim številne pozitivne točke, ki jih velja uresničiti, vendar želi obenem podati naslednje predloge za krepitev in obogatitev te pobude.

1.2 Glede na raznolikost gospodarskih subjektov (javni organi, organizacije, socialni partnerji), ravni (lokalna, regionalna, nacionalna in evropska) ter področij (promet, stanovanja, dopolnilna ponudba itd.) turističnega sektorja v Evropi bi bilo treba v predvidene pobude vključiti vse akterje sektorja. V zvezi s tem Odbor ponovno opozarja na možnost ustanovitve Evropske agencije za turizem, ki bi z učinkovitim spremljanjem informacij, pomembnih za podporo in spodbujanje predstavljenih ukrepov, združila prizadevanja, ki bi privedla do konkretnega napredka v smeri globalne evropske turistične politike, ki upošteva raznolikost in pluralnost identitete Evrope kot turistične destinacije.

1.3 EESO meni, da je treba poudariti in sprejeti naslednje ukrepe, da bi lahko izpolnili naloge, določene v sporočilu, in uresničili konkretne ukrepe, ki jih predvideva:

- podpirati vzpostavitev evropske platforme v vseh jezikih EU, na kateri bi udeleženci potovanj lahko elektronsko objavljali svoje komentarje ali vtise, kar bi prispevalo k boljši presoji in uporabi turističnih produktov in učinkovitejši pritegnitvi turistov, ponujalo pa bi tudi možnost uporabe novih tehnologij (elektronske rezervacije);
- uveljaviti pristojnost, da bi proučevali, organizirali in spodbujali uresničevanje nekaterih vidikov političnega okvira in se posvečali prednostnim nalogam, kot so spodbujanje notranjega evropskega turizma ter turističnih storitev in mehanizmov v vsej Evropi. Sedanje organe in podjetja naj bi spodbujali k sodelovanju, da bi izboljšali storitve in mehanizme (z ustreznimi časovnimi načrti);

- spodbujati izboljševanje cestnih, železniških, letalskih, pa tudi priobalnih pomorskih prometnih povezav v EU ter obveščanje in razširjanje novic na spletu, ob tem pa posebno pozornost namenjati manj zasedenim progam;
- spodbujati zdravstveni, wellness, zdraviliški, izobraževalni in kulturni turizem, zlasti regionalne festivale in predstave (operne, gledališke, plesne, koncertne itd.) in kulturne prireditve, kot so npr. razstave, ter kongresni, vinski, gastronomski, zgodovinski, verski, kmečki in morski turizem, pa tudi turizem, ki temelji na vrednotenju in ohranjanju kulturne dediščine in gastronomije;
- skrbeti za kakovost profesionalnih storitev s pomočjo izobraževanja in stabilnega zaposlovanja,
- spodbujati vlade držav članic pri podpori razvoju malih in mikropodjetij, ki odražajo socialne, okoljske, zgodovinske in kulturne tradicije svojih območij oziroma regij, ter izboljševati ponudbe „vse vključeno“;
- starejše ali invalidne osebe oziroma osebe s posebnimi potrebami spodbujati k izbiri evropskih destinacij, in sicer z izboljševanjem infrastrukture in storitev, pa tudi z boljšo promocijo njim namenjenih storitev v EU;
- spodbujati k politiki, ki bo podpirala potovanja z letalskimi družbami v evropske destinacije, tako da cene za potrošnike ne bodo višje kot za destinacije zunaj EU, pa tudi k ukrepom, da bi bile te evropske destinacije deležne podpore velikih turističnih operaterjev;
- s promocijo in oglaševanjem seznanjati z varnostjo, ki je v EU – v primerjavi z drugimi počitniškimi cilji v tretjih državah – glede potovanj, bivanja, državljanskih pravic, zdravstvene oskrbe, farmacevtskih in bolnišničnih storitev ali pravnega okvira zagotovljena;
- prispevati k pripravi ustrežnejšega sistema statističnega spremljanja in usklajevanja turističnih dejavnosti in ustreznih podatkov, ne da bi to povzročalo dodatno upravno breme (birokracijo) za podjetja in državljanje;
- začeti skupno promocijsko kampanjo za destinacije v EU;
- spodbujati kakovost strokovnih storitev z usposabljanjem in stabilnimi zaposlitvami.

1.4 Na ravni držav članic je treba analizirati učinek podnebnih sprememb na turizem in sprejeti ustrezne ukrepe prilagajanja, ki bodo upoštevali napovedi glede posledic podnebnih sprememb za konkurenčnost.

1.5 Treba je še naprej razvijati nekatere turistične ponudbe, kot so socialni, kulturni, gastronomski, kmečki, športni, zdravstveni turizem, turizem brez ovir, kongresni, verski turizem itd,

in sicer v okviru evropske politike, ki je usmerjena k diverzifikaciji ponudbe in pozorna do novih, hitro razvijajočih se trgov.

1.6 EESO meni, da so vseevropski projekti, kakršen je Calypso, pokazali učinkovitost sodelovanja med evropskimi institucijami in drugimi ravnmi upravljanja, socialnimi partnerji in akterji v sektorju, s pozitivnimi socialnimi in ekonomskimi učinki. EESO poziva Komisijo in Evropski parlament, naj ohranita svoje zaveze, zlasti proračunske, za tovrstne pobude.

1.7 Čeprav je treba upoštevati potrebo po varnosti, lahko vizumi pomenijo za turizem, ki izvira iz držav, ki niso podpisnice Schengenskega sporazuma, resničen problem. Razlog za to so včasih preveč birokratski postopki, ki jih izvajajo posamezne države članice. Odbor Komisijo poziva, naj sprejme konkretne ukrepe za odpravo teh ovir.

1.8 Odbor vlade držav članic poziva, naj uvedejo evropski certifikat poklicne usposobljenosti za turistične poklice, ki bi ga priznavale vse države EU. Meni, da je usposobljenost na področju turizma treba priznavati v vsej Uniji, izobraževanje pa mora potekati na visoki ravni, tako da bo v skladu s smernicami Evropske komisije in Cedefopa mogoče usposobiti resnične strokovnjake na področju turizma. Pri tem je treba posebno pozornost namenjati rezultatom usposabljanja in izdajanju spričeval ter vključevanju turističnih študij na univerzitetno raven, kadar je to uresničljivo. Turizem bi bilo treba vključiti v strategijo Evropa 2020 in ob tem podrobneje navesti nove kompetence za nova delovna mesta in druge predvidene pobude, kot so priznavanje poklicnih izkušenj, neformalno in neformalno izobraževanje, ter učinke, ki bi jih morala imeti na turistični sektor spodbuda sporočila iz Bruggeja o poklicnem izobraževanju in usposabljanju, ki so ga sprejeli ministri za šolstvo EU in socialni partnerji.

1.9 Odbor poudarja, da na področju turizma ni enotnega modela, ter priznava, da ima vsaka destinacija svoje potrebe in priteguje posebne nišne trge. Okvir turistične politike bo moral upoštevati različne zahteve v skladu z razmerami (regije na obrobju, celinske, obalne, podeželske, otoške, odročne regije itd.).

1.10 Cilj je zasnovati, pripraviti in izvajati strateški načrt skupne evropske turistične politike na ravni regij, ki bo okreplil njegovo trajnostno konkurenčnost in kakovost ter zagotovil visoko raven varstva potrošnikov ter hkrati dopolnjeval ukrepe držav članic. Vendar bodo morale države članice zaradi medsebojnih razlik predstaviti lastne, nacionalne strateške načrte turistične politike, v katerem bodo predvideni konkretni ukrepi za vsako regijo za najmanj deset let.

1.11 Odbor vlade držav članic poziva, naj prilagodijo davke na lokalni ravni in si prizadevajo za znižanje DDV za turistične proizvode socialne narave. Tako bi slednji postali privlačnejši, bolj dolgoročno pa bi tudi razvijali storitve, povezane s turizmom, in izboljšali dostop do njih. Treba je zagotoviti tudi ustrezno lokalno infrastrukturo in storitve, s pomočjo

katerih je mogoče zagotavljati kakovostne turistične storitve, kar bi izboljšalo kakovost življenja za prebivalce kot tudi razmere za turiste.

1.12 EU potrebuje strategijo komuniciranja, ki bo ohranila pozitivno podobo Evrope in turističnega sektorja, hkrati pa se bo treba spoprijeti s problemom negativne publicitete.

1.13 Treba je sprejeti ukrepe za preprečitev strukturne brezposelnosti v turističnih podjetjih, da bi izboljšali kakovost in stabilnost delovnih mest ter donosnost podjetij.

1.14 Komisija bo morala okrepiti svoja sedanja prizadevanja za seznanjanje s praktičnim pomenom kakovostnega turizma v vseh njegovih razsežnostih, tj. potovanj kot izkušnje, ki združuje telesno sprostitvev in intelektualno poživitev v stiku z dosežki drugih kultur. Te ukrepe, tudi promocijo in komuniciranje, bo treba zasnovati na ravni regij in držav, pa tudi na ravni EU.

1.15 EESO opozarja na pomanjkanje jasnega sklicevanja na zakonodajni okvir potrošniških pravic v turističnem sektorju in na pomanjkanje utemeljenih razlogov za nesprejemljivo zamudo pri pregledu Direktive 90/314/EGS z dne 13. junija 1990, ki je bil sprva obljubljen za konec leta 2010, nato pa v programu dela Komisije načrtovan za začetek leta 2011, vendar do zdaj še ni bil predstavljen.

1.16 Odbor pozdravlja spodbudo Evropske komisije in Evropskega parlamenta ter evropskih socialnih partnerjev za opredelitev evropske turistične politike. EESO si bo tudi v prihodnje prizadeval delovati v tej smeri in prispevati k ciljem in vrednotam evropskega turističnega modela, ki jih navaja v svojih mnenjih.

2. Uvod

2.1 V novi turistični politiki so bili opredeljeni naslednji trije glavni cilji, na katerih sloni novi okvir:

— konkurenčnost,

— trajnost,

— promocija turizma.

Če bodo ti trije stebri podprti z ustreznimi strukturami in viri, bodo postali temelj trdne in koristne turistične politike.

2.2 Komisija opozarja na celo vrsto izzivov, s katerimi se mora soočiti evropski turizem in ki so se pojavili ali se okrepili

v zadnjih letih. Vendar pa so glavni problemi ostali vsa leta enaki: sezonska nihanja, ki so značilna za panogo, dejstvo, da se turizem ne priznava za pomembno panogo, ki doživlja velik razvoj, negotovi delovni pogoji delavcev, prevladujoča strukturna brezposelnost, pomanjkanje dostopa MSP do ustreznih finančnih sredstev, s pomočjo katerih bi se lahko prilagodila nenehnim spremembam in razvoju, pa tudi inovativnost v turizmu. Komisija se nujno mora spoprijeti s temi izzivi. Odbor je v svojih mnenjih že večkrat poudaril, da se je s temi problemi treba soočiti, in opozoril na ukrepe, ki naj bi jih sprejeli⁽¹⁾.

2.3 Turizem je pomembna dejavnost, njegov vpliv na gospodarsko rast, trajnostni razvoj in zaposlovanje pa je v Evropi še posebej pozitiven. V življenju evropskih državljanov igra pomembno vlogo.

2.4 Po letu 2008 se je povpraševanje po turističnih storitvah zmanjšalo. Če Evropa želi ostati prva turistična destinacija na svetu in biti zmožna izkoristiti bogastvo in raznolikost svojih regij, mora zasnovati skupno turistično politiko.

2.5 Evropska komisija namerava spodbujati nov okvir za ukrepe, s katerimi bi okrepili konkurenčnost turizma v EU in njegovo zmožnost za trajnostno rast. Po mnenju Odbora bi morala Komisija podrobneje opredeliti svoje predloge in upoštevati, da je interes vsake države, razvijati zanjo značilen turističen model in potencial. Zaradi nadnacionalnega značaja turistične industrije se kaže jasna potreba po okviru turistične politike na ravni EU, ki bi hkrati državam članicam EU omogočal, da razvijajo svojo nacionalno politiko. Treba je vedeti, da ima to, kar se zgodi na enem koncu Evropske unije, lahko posledice za turizem v drugi državi EU.

2.6 Držav v južni Evropi, na primer, zaprtje evropskega zračnega prostora zaradi oblaka vulkanskega pepela spomladi 2010 ni prizadelo, vendar so te države vseeno doživele upad turistične dejavnosti zaradi negativnih napovedi, ki so ustvarile ozračje, ki ni bilo naklonjeno izbiri teh držav kot destinacij.

2.7 Odbor meni, da mora politični okvir evropskega turizma temeljiti na jasnem zakonodajnem okviru o pravicah in dolžnostih različnih akterjev, česar sporočilo sploh ne omenja in za kar je še posebno pomemben pregled Direktive 90/314/EGS z dne 13. junija 1990, ki je bil sprva obljubljen za konec leta 2010, nato pa v programu dela Komisije načrtovan za začetek leta 2011. Čeprav je direktiva povsem zastarela, pregled še ni bil predstavljen. Zaradi te zamude potrošniki niso zaščiteni, poleg tega spodkopava njihovo zaupanje in onemogoča razvoj turizma. Pregled je ključni element zakonodajnega okvira, ki je nujna podlaga za nove pristojnosti, ki jih je s Pogodbo na tem področju dobila EU.

⁽¹⁾ UL C 32, 5.2.2004, str. 1.

3. Posebne ugotovitve

3.1 Evropska unija mora dati svoj prispevek in se zavzeti za sprejetje odločnih ukrepov za pospešitev rasti in zagotovitev razmer, ki bodo povečale privlačnost evropskega turizma. Priprava skupnega načrta s konkretnimi ukrepi ne sme biti več v rokah Komisije, temveč drugega organa, ki bo sledil jasni politiki in ne bo samo ponavljal starih idej. V njem bi morali sodelovati predstavniki celotnega turističnega sektorja, kot so združenja turističnih delavcev in združenja zasebnih akterjev, dejavnih v turističnih poklicih, sindikalne organizacije regije in nacionalni turistični uradi. Pri tem bi lahko imela pomembno vlogo pri podpori evropskim institucijam Evropska agencija za turizem, ki jo je EESO predlagal že v prejšnjih mnenjih.

3.2 Nujno je, da se Komisija in druge institucije EU držijo načela pametne zakonodaje in da vsi zakonodajni predlogi EU vključujejo ustrezno oceno učinka predlaganih ukrepov na turistično industrijo. Predlagani okvir ukrepov turistične politike nikjer ne omenja, da bi bilo treba izvesti ustrezne ocene učinka, s katerimi bi presodili morebitne posledice za sektor ob predstavitvi vsakega novega zakonodajnega predloga EU. To je še zlasti pomembno v nekaterih primerih, na primer pri predlagani zakonodaji o označevanju živil ter o pravicah potnikov in potrošnikov.

3.3 Turizma ne bi smeli obravnavati kot ločenega področja politike, marveč kot medsektorsko področje, na katerega vplivajo različne druge politike EU, kot so promet, izobraževanje, zaposlovanje, raziskave in inovativnost, podnebne spremembe, enotni trg, varnost, potrošniška tematika itd. Turistična politika torej ni izključno v pristojnosti generalnega direktorata za podjetništvo, marveč naj bi jo upoštevale vse druge politike EU.

3.4 Dosedanji način promoviranja in razvoja turističnih storitev v vsej EU je premalo usklajen in organiziran, kar ustvarja težave za državljane, ki želijo potovati. Potovanje z javnimi prometnimi sredstvi po EU je zahtevno, saj je treba usklajevati najrazličnejše vozne rede vlakov, trajektov, avtobusov itd., tako da ni mogoče poskrbeti za zanesljivo nastanitev.

3.5 Turistična industrija se sooča s čedalje bolj živahno svetovno konkurenco držav v vzponu ali držav v razvoju, ki privlačijo vedno več turistov. Da bi Evropa ostala konkurenčna, se mora zavzemati za trajnostno politiko in ovrednotiti svoje številne prednosti, med katerimi so varnost

- v družbi in okolju,
- pri prevozi in prometu,
- pri nastanitvi na vseh ravneh,
- pri zanesljivih bančnih, trgovinskih in drugih transakcijah,
- na področju zdravja in higiene,

- pri zdravstveni oskrbi,
- pri policijskem nadzoru in varnosti,
- pri dostopu do infrastrukture za invalide in osebe s posebnimi potrebami,
- pri negi,
- na področju kakovosti,
- na področju strokovnosti in kakovosti neposrednih in posrednih osebnih storitev,
- pri varstvu državljskih pravic.

3.6 Pogosto pozabljamo, da imamo kot turisti v EU na voljo samoumevnosti, kot je to, da pijemo vodo, ki je skoraj povsod pitna, jemo, ne da bi se zastrupili, ali pa hodimo in se vozimo po cesti brez spremstva. Zato moramo poudarjati te preproste prednosti, ki jih Unija ponuja turistu. Morali bi jih še prav posebej poudarjati, saj turistom dajejo občutek varnosti in jih ne zagotavljajo v skoraj nobeni vodilni destinaciji svetovnega turizma, čeprav pri izbiri in promociji počitniškega kraja pomenijo primerjalno prednost.

3.7 Evropa bi morala razvijati in krepiti svojo podobo na svetovnih trgih in spodbujati sodelovanje s Kitajsko, Rusijo, Indijo, Brazilijo, Japonsko, ZDA in sredozemskimi državami. Da bi bilo to mogoče, bo treba spodbujati podjetništvo in inovativnost, krepiti kakovost ponudbe proizvodov, da se bodo naše storitve in infrastruktura lahko kosale s ponudbo naših mednarodnih tekmecev. Treba je zmanjšati sezonskost in močna nihanja povpraševanja ter okrepiti in povečati raznolikost ponudbe turističnih storitev. EU mora z izdajanjem spričeval o poklicni usposobljenosti, ki bodo skupna in bodo veljala na njenem celotnem ozemlju, izboljšati in potrjevati poklicno usposobljenost vseh, ki delajo v turistični industriji, pri tem pa namenjati pozornost zlasti dosežkom usposabljanja in njegovemu potrjevanju. Obvezno vzajemno priznavanje spričeval se bo izkazalo za koristno tako za podjetja kot za delavce v vsej Uniji.

3.8 Sedanje metode zbiranja in proučevanja statističnih podatkov so pomanjkljive. Zaradi teh pomanjkljivosti se sprejemajo nepopolne ali napačne odločitve pri pripravi smernic. Glede na to dokument poudarja pomen izboljšanja statističnih podatkov in analiz v zvezi s turizmom. Komisija meni, da je to bistveno za boljši nabor socio-ekonomskega znanja o turizmu na evropski ravni. Strukturirano zbiranje statističnih podatkov bo prineslo ne le možnost obveščanja in sprejemanja razumnih odločitev, marveč bo spodbujalo tudi interdisciplinarno sodelovanje med raziskovalci ter izmenjavo mnenj in izkušenj. Nujno je izboljšati statistične metode in pri tem pridobljena spoznanja, saj zbiranje teh podatkov za podjetja in državljane seveda ne sme povzročiti povečanja upravnih bremen (birokracije).

3.9 Več kot polovica članic EU ima vzpostavljen satelitski račun za turizem, ki se je izkazal za izredno učinkovito orodje. Komisija bi morala ugotoviti, kako spodbuditi preostale države in jim pomagati pri uvedbi te metode, ki se bo hkrati uporabljala za podrobno primerjavo uspešnosti. Zaradi trenutnih precejšnjih sprememb trendov in turističnih navad v Evropi je to bistvenega pomena.

3.10 Raznolikost je pravi zaklad evropskega turizma. Široka paleta izkušenj od države do države članice prispeva k privlačnosti Evrope kot turistične destinacije. Raznolikost kulturne dediščine, naravnega okolja, gastronomije, vina in zgodovine obiskovalcem ponuja raznolike izkušnje. Ohranjanje te raznolikosti je pomembno in je velik adut pri promociji Evrope v preostalem svetu.

3.11 Ker turizem tvorijo večidel mala in srednje velika podjetja, je treba izkoristiti njihovo dinamičnost, jim pomagati pri razvoju podjetniške dejavnosti ter se osredotočiti na njihov prispevek k ohranjanju kulturne dediščine in razvoju lokalnih skupnosti. Ta podjetja sprejemajo primarno brezposelne (ekonomske migrante in osebe brez izobrazbe) in tako znatno znižujejo brezposelnost. Poleg tega zaposlujejo velik del aktivnega prebivalstva, s tem pa prispevajo tudi k zmanjševanju socialne izključenosti. Zasebni sektor mora biti vključen na področjih, kot sta turistična promocija in podpora zaposlovanju, mora pa tudi spodbujati vzpostavljanje mrež turističnih podjetij.

3.12 Značilnost turistične politike je, da zajema številna področja. Vpliva zlasti na prometno politiko (pravice in varnost potnikov ter kakovost prevoznih sredstev), državne pomoči, notranji trg (svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev, povezanih s turizmom, promocija kakovosti storitev, razvoj elektronskega poslovanja) ter na davčno politiko, ki ima pogosto negativne učinke (davčne ovire za nemoteno delovanje notranjega trga, davčna obravnava malih in srednje velikih podjetij v turizmu, davčne olajšave). Sektor bo torej treba podpreti s pomočjo posebnih finančnih ukrepov, po drugi strani pa se bodo morala turistična podjetja obvezati k vlaganjem ter spodbujanju in povečevanju zaposlovanja.

3.13 Odbor meni, da je treba spodbujati mehanizem za izboljševanje in krepitev turističnih izmenjav med državami članicami, s pomočjo katerega bodo imele nekatere skupine, kot so mladi (ob boljšem usklajevanju časa šolske počitnic), starejši, osebe z omejeno mobilnostjo in družine z nizkimi dohodki, možnost potovati zlasti v času nizke sezone. Države članice, katerih gospodarstvo ni usmerjeno v turizem, bi morale podpirati države, za katere je turizem velikega pomena, in sicer tako, da bi med državljani promovirale evropske destinacije. Evropske letalske družbe morajo razumeti, da ne podpirajo turizma in notranjega trga, če severnim Evropejcem ponujajo cenejše vozovnice za Azijo kot za jugovzhod Evrope.

3.14 Odbor meni, da je treba zasnovati inovativno skupno politiko in ponuditi turistični proizvod, prilagojen starejšim in upokojencem, ki naj bi leta 2020 predstavljali 20 % prebivalstva, pa tudi invalidom in ljudem s posebnimi potrebami in omejeno mobilnostjo – teh naj bi bilo po nedavnih ocenah 127 milijonov – ter jih tako pritegniti. Zaposlenim je treba zagotoviti ustrezno specializirano usposabljanje za izpolnjevanje potreb teh posebnih družbenih skupin. Ker imajo nekateri pripadniki te skupine prebivalstva pogosto kupno moč, kulturne interese in prosti čas ter predstavljajo precejšen tržni potencial, bi morala EU spodbujati skupno politiko glede te skupine in jim tako pomagati pri uresničevanju njihovih pravic kot turistov, da bi lahko pri tem uživali brez kakršnekoli diskriminacije. Za to pa si mora prizadevati tudi zasebni sektor, ki mora poskrbeti za ustrezno infrastrukturo za ta tržni segment.

3.15 Odbor meni, da je treba spodbujati sodelovanje na mednarodni ravni, zlasti na trgih, ki so pomembni za EU. Treba je ustvariti potrebne razmere za poenostavitev postopka izdaje skupnega evropskega vizuma, da bi pritegnili več obiskovalcev iz držav zunaj Schengenskega sporazuma. Turisti morajo imeti neovirano možnost potovanja iz ene države EU v drugo, v ta namen pa je treba poenostaviti predpise in smernice.

3.16 Na ravni regij bi bilo treba močneje promovirati, spodbujati in podpirati evropski turistični proizvod: kulturne poti, sodobno kulturno dediščino, zaščitena naravna območja, ohranjanje in ovrednotenje zgodovinskih stavb in podjetij, zdravstveni in wellness turizem (tudi zdraviliški turizem), izobraževalni, vinsko-gastronomski, zgodovinski, verski, kmečki turizem in turizem, pri katerem sta v ospredju morska dediščina in podmorska kulturna dediščina, pri čemer je treba ohranяти in izpostavljati kulturno tradicijo in gastronomijo (tradicionalne restavracije in podjetja, ki so neposredno povezana z regionalno zgodovino). Ni vedno treba povečevati števila postelj, marveč je treba vlagati v izboljševanje kakovosti storitev in infrastruktur objektov, z inovativnostjo prek novih ponudb, kot so zdraviliška središča, wellness itd. Nikjer v predlogu Komisije ni pojasnjeno, kako je mogoče uresničiti te ukrepe, prav tako niso navedene prednostne naloge in tudi ne načrt, po katerem naj bi jih uresničevali v posameznih državah članicah ob upoštevanju regij, kar bi skupaj tvorilo evropsko turistično politiko. Tudi skupno oglaševanje ni predvideno, čeprav bi bilo potrebno.

3.17 Odbor soglaša z uvedbo „znaka evropske kulturne dediščine“ in predlaga tudi „znak evropske kulinarne dediščine“, s katerim bi – kot pri drugih ukrepih, kot so dnevi evropske kulturne dediščine in nagrada Evropske unije za kulturno dediščino – ocenjevali gostinske obrate, jim na podlagi skupnih usklajenih meril podeljevali „zvezdice“ in jih certificirali. Pri tem bi se ustrezno opirali na različne nacionalne in evropske programe. Odbor poleg tega predlaga uskladitev sistema podeljevanja zvezdic hotelom v EU in njihovega certificiranja. EESO spodbuja Komisijo, naj še naprej organizira Evropski turistični

forum kot prostor za srečanja in analizo vseh akterjev v sektorju ter odgovornih na državni ravni, regionalnih in lokalnih oblasti ter socialnih partnerjev, da bi tako spodbujali evropsko turistično identiteto ob upoštevanju raznolikosti in pluralnosti.

3.18 Okvir predlaga tudi oblikovanje pristne „evropske blagovne znamke“ in blagovne znamke „kakovostni turizem“, za kar bo nujno izboljšanje panožnih standardov, kar bi bilo treba podpreti. Vendar pa je treba oblikovanje blagovne znamke za kakovost podpreti z ustreznimi mehanizmi financiranja, da bodo lahko turistični delavci izboljšali svojo ponudbo ter vlagali v izboljšave objektov in storitvenih standardov ter v usposabljanje in prekvalifikacijo osebja.

3.19 Povezava kulinarike, gostinstva in turizma ponuja zares izvirne možnosti za kakovostno turistično ponudbo, saj postavlja turiste v neposreden stik s kulinarčno kulturo vsake države članice. Tako lahko spoznavajo razlike med ponujenimi storitvami. V EU vse več ljudi potuje zaradi želje po dobri hrani. Kulinarika tako postaja orodje za promocijo evropskih živil in specialitet. Morali bi podpirati hrano in pijačo ter recepte in „kulinarčne in vinske poti“. Zato je treba podpirati usklajeno sodelovanje, ki ponuja nadomestne oblike za krepitev povezave med turizmom in prehrano promovirati.

3.20 **Usposabljanje zaposlenih v turističnem sektorju** je zagotovo velika naložba za evropski turizem, zlasti za MSP. Z uvajanjem novih tehnologij in načinov dela so se povečale potrebe po usposobljenih delavcih. Razširitev programov EU za izpopolnjevanje in usposabljanje delavcev v turizmu, kakršna že obstaja v drugih sektorjih, je dobrodošel ukrep, ki bo spodbudil prilagajanje novim tehnološkim razmeram v tem sektorju. Oblikovati je treba evropsko potrdilo o poklicni usposobljenosti, ki bo temeljilo na enotnih „zahtevah“ glede rezultatov usposabljanja ter ga bo (zaradi ustreznih postopkov potrjevanja na nacionalni ali lokalni ravni) mogoče uporabljati kot samostojno in neodvisno poklicno kvalifikacijo, hkrati pa se bo opiralo na obstoječe nacionalne okvire za kvalifikacije. Izobraževanje zaposlenih, potrjeno z diplomo o poklicni usposobljenosti, mora biti v turističnem sektorju obvezno. EESO meni, da je za usposabljanje v turističnem sektorju pomembna spodbuda sporočila iz Bruggeja o poklicnem izobraževanju in usposabljanju v EU. Z zagotavljanjem stabilnih in kakovostnih delovnih pogojev bo sektor postal še posebej privlačen.

3.21 Načrt usposabljanja in priučitev določenih vedenjskih veščin bosta za zaposlene v turizmu nujno morala zajemati učenje tujih jezikov, pa tudi upoštevanje kulturnih posebnosti, ter predvideti izdajanje potrdil o strokovni usposobljenosti, ki bodo skladna s smernicami Evropske komisije in Cedefopa. Posebno pozornost bo treba nameniti turističnim poklicem, ki se neposredno nanašajo na kulturno dediščino, kot so turistični vodiči, ki naj bi imeli ustrezno spričevalo o usposobljenosti in zmožnost posredovanja kakovosti kulturne dediščine. Imeli naj bi tudi potrdilo, da poznajo spomenike v regiji, v kateri namevirajo delati, četudi začasno. To potrdilo bi izdajale lokalne

oblasti. Nujno naj bi znali tako jezik regije kot tudi ljudi, ki jih bodo vodili, kot je to do leta 1975 določal standard CEN (EN 13809, 2003), odtlej pa direktivi 1975/368/ES in 1992/51/ES. Ustrezno spričevalo je treba uveljaviti za celoten razpon turističnih poklicev, kot so natakarji, kuharji, animatorji itd., ki imajo stike s turisti.

3.22 Odbor meni, da je treba resno upoštevati, da je koncept turističnih paketov „vse vključeno“, ki ga je sprejelo veliko podjetij v številnih državah članicah, nazadnje privedel do rezultatov, ki so bili v popolnem nasprotju s pričakovanimi. Žal je še preveč očitno, da se težave, s katerimi se spopadajo MSP, ki delujejo v regijah v bližini klubov „vse vključeno“ in velikih hotelskih verig, zaostrejejo.

3.23 Zaradi hude konkurence med velikimi tujimi turističnimi operaterji na eni strani in hoteli, ki se trudijo prodati turistične pakete po pavšalni ceni, da bi bili njihovi objekti zasedeni, se je poslabšala kakovost ponujenih storitev, ena od posledic pa je negativna podoba nekaterih turističnih regij v tujini. Zaradi tega pritiska morajo MSP poslovati po cenah, ki ne krijejo stroškov, tako da so se znašla na robu izginotja ali v hudih težavah.

3.24 To ne pomeni, da bi morali sistem turističnih paketov „vse vključeno“ kategorično zavračati, saj morda ustreza potrebam določenega dela turističnega povpraševanja. Vendar bi ga morali – tako kot druge turistične proizvode – uporabljati ob spoštovanju zakonitosti in poštene konkurence z drugimi ponudbami, nadzorovano in z lastnimi sredstvi, brez državne pomoči. Prihodke iz turizma je treba razdeliti čim širše, da se bo razvijal tudi v bližini dobrih hotelov. Obiskovalci morajo imeti možnost izbire, koliko denarja bodo porabili v hotelu ali zunaj njega. Vseeno je to eden redkih tržnih segmentov, ki je dosegel rast kljub upadu poslov tradicionalnih organizatorjev potovanj v zadnjih letih. Čeprav se kakovosti nikakor ne sme zapostavljati, je treba priznati, da celotna turistična naselja žanjejo uspehe pri razvoju tega segmenta. Potrebna pa je jasna opredelitev tržnega segmenta „vse vključeno“, ki bi poudarila kakovost ponudbe in odvracala od manj kakovostnih produktov in storitev, ki se prodajajo pod to oznako.

3.25 **Sezonski značaj turizma**, ki je posledica turističnega povpraševanja, preveč osredotočenega na julij in avgust, omejuje razvojne možnosti tega sektorja in preprečuje širjenje njihovih učinkov na celotno gospodarstvo. Tako vpliva na tokove prihodkov in ima za posledico, da obstoječa infrastruktura in osebje nista kar najbolj izkoriščena. Ukrepi, namenjeni zaposljivosti osebja in donosnosti infrastrukture v času nizke sezone, bodo pripomogli k oblikovanju dejavnejših in produktivnejših človeških virov. Usklajevanje uporabe infrastrukture celo v času nizke sezone, in sicer za nekatere kategorije prebivalstva ali šole, bi zelo podaljšalo turistično sezono in prineslo številne prednosti. Pomemben prispevek k omilitvi sezonskosti bi bila tudi

boljša časovna razporeditev počitnic javnih uslužbencev z uporabo ustreznih spodbud. Povečanje deleža uporabnikov obstoječe turistične infrastrukture in osebja v času nizke sezone bi podjetjem omogočilo boljši izkoristek njihove infrastrukture in večjo produktivnost, obenem pa tudi zmanjšanje fluktuacije zaposlenih in povečanje njihove motiviranosti. EESO meni, da je bila pobuda Calypso prvi korak v to smer. Komisijo in Parlament poziva, naj – še posebej v okviru proračunskih obveznosti – spodbujata razvoj te pobude, in to zaradi njenih socialnih učinkov na področju evropskega turizma.

3.26 Odbor meni, da ima turizem veliko opraviti z okoljem in da mora prav zato vsekakor poskrbeti za njegovo varstvo in ovrednotenje. Ob ustreznem načrtovanju in izvajanju primerne turistične politike turizem ne uničuje krajine, ne porablja virov in tudi ne načinja naravnih procesov. Turizem je ovrednotil in napravil privlačna celotna območja, za katere je prej veljalo, da se jim je bolje izogniti, kot npr. Docklands v Londonu ali pristaniška obala v Barceloni, če navedemo le dva primera. Tako je zagotovil delo milijonom ljudi v Evropski uniji.

3.27 Dolgoročno gledano namenja Komisija ustrežno mesto problematiki podnebnih sprememb, ki s seboj prinašajo večje spremembe poslovnih modelov za potovanja in nastanitve. Turistična podjetja že opažajo premik v razvoju, oblikovanju ponudbe in trženju turističnih produktov, in sicer proti okolju bolj prijaznim praksam. Na ravni držav članic je treba opraviti analizo učinkov podnebnih sprememb na turizem in sprejeti ustrezne ukrepe za prilagoditev posledicam, ki jih napovedane podnebne spremembe prinašajo za konkurenčnost.

3.28 Ukrepi, ki jih predvideva Komisija za diverzifikacijo turističnih proizvodov, upoštevajo dinamiko turizma, sektorja v neposrednem stiku z ljudmi in njihovimi raznolikimi zahtevami. Podpiranje alternativnih oblik turizma z bolj sistematično promocijo bo samodejno privedlo do boljšega ovrednotenja naravnih značilnosti in primerjalnih prednosti posameznih regij.

3.29 EU se bo morala odzvati tudi na probleme na socialnem področju ter v zvezi s teritorialno kohezijo in njenim ohranjanjem.

3.30 **Ukrepi za širše zbiranje finančnih sredstev** EU za razvoj turizma bodo sprostiti potencial tega sektorja, saj bodo dali prednost regijam, v katerih prihaja do zmanjševanja industrijske dejavnosti in ki imajo možnosti na področju turizma.

3.31 Morski in obalni turizem sta bistven spodbujevalca gospodarskega razvoja. Ukrepe za spodbujanje teh oblik turizma bo treba izvesti v okviru celostne morske politike EU. Gospodarska diverzifikacija v smeri turizma je prednostna naloga številnih obalnih območij, na katerih je upad gospodarskih dejavnosti, povezanih zlasti z ribolovom in ladjedelništvom, pa tudi s kmetijstvom in rudarstvom, povzročil zmanjšanje dohodkov in povečanje brezposelnosti. Turistična podjetja, zlasti mala in mikro podjetja, pogosto poslujejo na obalah ali podobnih turističnih območjih in zato tam ne oblikujejo le podjetniške in socialne podobe, marveč pomenijo tudi staro zgodovinsko tradicijo, ki je v nekaterih državah članicah EU starejša od polovice stoletja in za prebivalstvo teh območij pomeni pravo kulturno bogastvo. Zato je ob spoštovanju ustreznih ureditev EU in usmerjanju ukrepov v skrb za kulturno dediščino, kakovost in zgodovino krajev, v katerih so bila ustanovljena družinska podjetja, umestno predlagati nekatere pobude, katerih cilj je zaščita teh krajev.

3.32 EU mora namenjati pozornost objavam o njenih državah članicah, saj med možnimi obiskovalci iz tretjih držav vzbujajo negativno podobo in negotovost, kar ima zelo škodljive posledice za turistično promocijo. EU bi morala ustanoviti posebno skupino za medijsko krizno upravljanje na področju evropskega turizma in od držav članic zahtevati, naj ustanovijo ustrezne podobne skupine in zagotovijo njihovo delovanje.

3.33 Pri evropski turistični politiki in nacionalnih turističnih politikah je treba upoštevati vse te strukturne spremembe ter sprejeti ukrepe za preprečevanje strukturne brezposelnosti, pri tem pa upoštevati potrebo po učinkoviti porazdelitvi naložb v turistični sektor.

V Bruslju, 21. septembra 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON